

5. «Sanctorum Mater» nová instrukce pro průběh řízení žádosti v kauzách svatořečení na diecézní úrovni

ICDR. MGR. KAREL ORLITA
soudní vikář DCS v Brně

Když prefekt Kongregace pro svatořečení kard. Saraiva Martins představil dne 18. 2. 2008 ve vatikánském tiskovém středisku instrukci *Sanctorum Mater*, která formuluje předpisy, podle nichž má být vedena diecézní fáze procesu blahorečení, prohlásit, že nový dokument *rozvádí a zpřesňuje* předchozí předpisy vydané za pontifikátu Jana Pavla II. a to zejména pokud se týká samotného zahájení procesu na diecézní úrovni, tedy shromažďování důkazů, dokumentů a svědectví o svatosti života kandidáta, o jeho eventuálním mučednictví, domnělém zázraku přisuzovaném jeho přímluvě. Podle jeho slov a samotného textu nové instrukce, celé řízení musí probíhat v jediné a svrchované snaze *ověřit pravdu*. Jak se zdá, po 25 letech od vydání předchozích norem³⁴ promulgovaných Janem Pavlem II. bylo zapotřebí poskytnout biskupům určitá „objasnění“ stran způsobů aplikace existujících norem, spíše nežli vytvářet normy nové. Zvláště instrukce zdůrazňuje nedispensovatelnou nezbytnost pro zahájení diecézní fáze procesu, která spočívá v existenci pověsti svatosti, která má být „spontánní a nikoli uměle vytvořená“. Biskup nemůže, i kdyby chtěl zahájit kauzu blahorečení, pokud není patrná ona „*fama sanctitatis*“ (srov. čl. 7, § 1 ISM) v rámci církevního společenství, do něhož kandidát blahorečení patří. „*Fama sanctitatis*“ podle instrukce znamená, buď že kandidát žil heroickým způsobem všechny křesťanské ctnosti, nebo že se těší pověsti mučednické smrti, jelikož v důvěrném následování Ježíše Krista obětoval svůj život jako mučedník (srov. čl. 4, § 1 ISM).

Pro přehled uvádím průběh diecézního řízení tak, jak ho deklarovala nová instrukce a přidávám pro souhrn i průběh řízení v Římě.

Přehled průběhu kanonizačního procesu

Hlavní dělení: 1. diecézní část

(šetření je až na výjimky prováděno v diecézi / eparchii, kde údajně svatá osoby zemřela)

2. římská část

(šetření probíhá na Kongregaci pro záležitosti svatých v Římě)

Diecézní část

Účastníci řízení:

- a) navrhovatel: je osoba, která iniciuje zahájení řízení o heroických ctnostech nebo o mučednictví služebníka Božího (dále S.B.). Touto osobou může být jak osoba fyzická tak právnická (diecéze, farnosti, instituty zasvěceného života, sdružení věřících atd.);
- b) postulátor tj. osoba, která je vybrána navrhovatelem, aby ho zastupoval v řízení a spolupodílel se na šetření života služebníka Božího, jeho pověsti

³⁴ Apoštolská konstituce „*Divinus perfectionis Magister*“ vydaná papežem JANEM PAVLEM II. dne 25. ledna 1983; Normy KONGREGACE PRO ZÁLEŽITOSTI SVATÝCH „*Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in Causis Sanctorum*“ ze dne 7. února 1983.

svatosti a významu S.B. pro život církve. Postulátor je vlastně právní odborník, který zastupuje navrhovatele;

c) biskup nebo jeho delegát: biskup může vést osobně řízení, ale obvykle jmenuje delegáta, který plní funkci soudce instruktora. Ten shromažďuje důkazy a vede řízení;

d) ochránce spravedlnosti: to je osoba, která se stará, aby byly věrně dodržovány všechny předpisy;

e) notář: zapisuje výsledky a vede akta řízení podle instrukcí biskupa;

f) znalci: odborníci na určitou oblast, kteří alespoň jednou musí být vyslechnuti.

c) censoři: vzdělaní a znalí kněží, jejichž úkolem je prošetřit pravost víry S.B. obsaženou ve spisech a listinách.

I. Předběžná část řízení:

- Předložení žádosti (*supplex libellus*) neboli písemný požadavek, kterým se žádá zahájení řízení; za navrhovatele ho předkládá postulátor; (kauza dávná a nová)
- Přijetí žádosti: pouze v případě, že je opravdu rozšířená pověst svatosti S.B. nebo jeho mučednická smrt; v nové záležitosti nemůže přijmout žádost před uplynutím 5 let od smrti S.B. a nemusí ji přijmout po 30 letech od smrti;
- Porada s ostatními biskupy: biskup místa šetření má povinnost se dotázat ostatních okolních biskupů sdružených v tzv. biskupské konferenci na jejich názor;
- Uveřejnění žádosti: musí dojít ke zveřejnění žádosti, aby se všichni mohli vyjádřit k užitečnosti a případně vyložit překážky procesu svatořečení.
- „*Nihil obstat*“ neboli vyjádření Kongregace pro záležitosti svatých, že nic nebrání tomu, aby se zahájilo řízení; toto vyjádření je dáno na žádost biskupa.
- Posudek dvou cenzorů-teologů o spisech S.B., že se v nich nenachází nic proti víře a mravům.
- Jmenování znalců v oboru historie a archivnictví; nejméně tři znalci, kteří tvoří tzv. historickou komisi, jejímž úkolem je shromáždit všechny ještě nepublikované písemnosti S.B. a další rukopisy vztahující se ke kauze.

II. Důkazní část řízení

- První zasedání neboli zasedání k otevření řízení (složení přísah všech úředníků řízení k věrnému plnění svěřeného úkolu a zachování mlčení);
- Shromažďování svědeckých výpovědí: koná se až po sesbírání listinných důkazů, mimo případ „*ne pereant probationes*“, kdy by mohl být některý svědecký důkaz ztracen (pro nemoc, stáří atd.).

III. Uzávěr řízení

- Prohlášení o neexistenci veřejného kultu S.B. (návštěva hrobu a dalších míst).
- Zveřejnění spisu; všech důkazů jak listinných tak svědeckých postulátorovi a ochránci spravedlnosti.
- Překlad spisu do jednoho z těchto jazyků: latiny, francouzštiny; angličtiny; italštiny; portugalské a španělštiny.
- Vyhotovení kopie spisu řízení (archetypu a transunto).
- Porovnání originálu a kopie spisu.
- Poslední zasedání – zasedání o uzavření řízení; biskup může udělat identifikaci ostatků S.B.
- Závěrečné akty (zapsání obsahu balíku; průvodní dopis)

Římská část

- Přijetí materiálu z diecéze a kontrola všech náležitostí.
- Připuštění postulátora, který bude zastupovat navrhovatele v Římě.
- Konstatování platnosti diecézního šetření; vydává ho řádné shromáždění kongregace.
- Určení relátora kongregací a vymezení vnějšího spolupracovníka pro vypracování „positio“, což je sesbíraný důkazní materiál v uceleném spisu.
- Studium důkazového materiálu.
- Diskuse konsultorů-historiků.
- Diskuse teologů o meritu věci (vyjádření ochránce spravedlnosti a 8 konsultorů); 2/3 hlasů musejí být pro heroičnost ctností nebo mučednictví.
- Diskuse shromáždění kardinálů a biskupů – je jmenován jeden z nich tzv. ponentem (zpravodajem) záležitosti; při shromáždění přednese relaci o záležitosti; kardinálové a biskupové kongregace předloží své posudky k meritu věci a hlasují; po hlasování připraví sekretář kongregace písemnou zprávu pro papeže. Papež má výlučné právo schválit heroičnost ctností nebo mučednictví S.B. V případě pozitivního rozhodnutí papeže je připraven sekretářem kongregace dekret o heroičnosti ctností nebo o mučednictví.
- Vyhlášení za blahoslaveného nebo svatého.

Na území ČBK probíhají nebo mají začít řízení o prohlášení za blahoslaveného nebo svatého těchto kandidátů (do seznamu jsou zařazeni i služebníci boží, kteří pocházejí z České republiky; zdroj: sekretariát ČBK).

(ARCI) DIECÉZE	JMÉNO	STAV PROCESU	POZNÁMKA	INFORMACE
Pražská	P. Jan Ěvang. Urban OFM (5.11.1911- 17.9.1989)	8.11.2000 zahájení diecézního procesu blahořečení	Sestry Apoštolátu sv. Františka	P. Alkantar Houška OFM
	14 mučedníků od Panny Marie Sněžné (15.2.1611)			
	Kardinál Josef Beran (29.12.1888- 17.5.1969)	Zahájení diecézního procesu 2.4.1998		P. Matějka
	P. Augustin Schubert, OSA (14.5.1902- 28.7.1942)	sbíraní materiálů k zahájení procesu blahořečení	Augustiniáni www.augustiniani.cz/cz/main/stary.html	postulátor kauzy je P. Fernando Rojo, OSA. Řím
Plzeňská	blahoslavený Hroznata	proces svatořečení zahájen 11.9.2004		postulátor P. Marian Slunečko OPraem
Litoměřická	kardinál Štěpán Trochta (26.3.1905- 6.4.1974)	fáze v Římě	Salesiáni	P. Ladislav Vik
	P. MUDr. Ladislav Kubíček (3.1.1926- 11.9.2004)	sbíraní materiálů k zahájení procesu blahořečení		MUDr. Marie Svatošová
Královéhradecká	služebnice Boží S. M. Eliška Pretschnerová OSF (26.9.1911- 4.5.1993)	diecézní fáze procesu blahořečení (zahájen r. 2001)	Školské sestry sv. Františka Česká provincie	P. Houška se případem zabývá po řádové linii

Českobudějovická				
Brněnská	Matka Vojtěcha Hasmandová (25.3.1914-21.1.1988)	Diecézní fáze byla zahájena roku 1996, ukončena roku 2004, probíhá jednání ve Vatikánu	proces vedou sestry boromejky	postulátor kauzy je Mons. Laštovica
	Sestra Marie Restituta Kafková (1.5.1894-30.3.1943)	Blahořečena 21.6.1998 ve Vídni	Proces vedou sestry františkanky z Vídně, kde žila, ale je brněnská rodačka	
	P. Tomáš Maria Týn OP (3.5.1950-1.1.1990)	v Bologni byla zahájena diecézní fáze procesu 25.2.2006	Proces vedou dominikáni. Je rodák z Brna.	
	P. Jan Bula (24.6.1920 - 20.5.1952)	byla zahájena diecézní fáze procesu 25.3.2004	jediný proces, který vede přímo biskupství	postulátor R.D. Karel Orlita
Olomoucká	P. Ignác Stuchlý SDB (14.12.1869-17.1.1953)	Diecézní proces byl započat 5. 3. 1993, ukončen 20. 1. 2001 Dekret o správnosti procesu 29.11.2002	Biskupský delegát Mons. Jaroslav Němec	Postulátor P. Jiri Sedláček. Relatore: p. Fokcinski Hieronim, S.I.
	Arcibiskup Antonín Cyril Stojan (22.5.1851 - 29.9.1923)	Dekret o správnosti procesu 2.2.1996	Biskupský delegát Mons. Jaroslav Němec	P. Josef Jančář OCarm
	Anička Zelíková (19.7.1924-11.9.1941)	Dekret o správnosti procesu 22.3.1997	Biskupský delegát Mons. Jaroslav Němec	P. Josef Jančář OCarm
	P. Antonín Suránek (29.5.1902-3.11.1982)	Dekret o správnosti procesu 3.6.2000	Biskupský delegát Mons. Jaroslav Němec	P. Josef Jančář OCarm
Ostravsko-opavská	P. Richard Henkes SAC (26.5.1900-22.2.1945)		palotini	
KVPŽŘ	Uvedeno v diecézích			
KMPŽŘ	Uvedeno v diecézích			
	P. Engelmar Unzeitig (1.3.1911-2.3.1945) pocházel z Hradce nad Svitavou	Přípravné řízení procesu blahořečení zahájeno diecézním biskupem 26.června 1991 ve Würzburgu.	Mariannahillské kongregace	
	Marie Terezie Schererová (31.10.1825-16.6.1888)	Blahořečena 29.10.1995	Kongregace milosrdných sester sv. Kříže	